

УДК 781.6

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/65-3-6>**Олександр ТЕРЕМКО,**

orcid.org/0000-0001-9258-1049

аспірант кафедри музичної україністики та народно-інструментального мистецтва
Навчально-наукового Інституту мистецтв
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
(Івано-Франківськ, Україна) oleksandr.teremko.19@pnu.edu.ua

Петро КРУЛЬ,

orcid.org/0000-0003-3228-8232

доктор мистецтвознавства, професор,
завідувач кафедри виконавського мистецтва
Навчально-наукового Інституту мистецтв
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
(Івано-Франківськ, Україна) petro.krul@pnu.edu.ua

ІНТЕРПРИТАЦІЇ КОМПОЗИЦІЙ К.М. ВЕБЕРА У КЛАРНЕТОВОМУ ВИКОНАВСТВІ

Дана стаття присвячена дослідженню композиційних інтерпретацій Карла Марії Вебера в контексті кларнетового виконавства. Зосереджується увага на використанні різноманітних аспектів, пов'язаних з виконавськими техніками, музичним виразом та стилізованими особливостями, які характеризують його музику. Розглядаються ключові особливості та деталі виконавства: артикуляція, фразування, динаміка та темпоритмічна структура. Досліджується роль, яку виконавець повинен відігравати у відтворенні автентичного стилю та естетики епохи, в якій були написані композиції. Приділяється увага питанню технічних викликів, з якими зустрічаються кларнетисти. Пропонуються різні підходи та стратегії до подолання технічних складнощів і досягнення належного рівня вправності.

Стаття включає аналіз провідних творів Вебера для кларнету, таких як Концерт для кларнета з оркестром № 1 та № 2, Концертино, Гранд Дуо для кларнета та фортепіано. Проводиться порівняльний аналіз різних інтерпретацій, висвітлюючи різні підходи відомих кларнетистів та їх вплив на сприйняття музики Вебера. Наводяться приклади нестандартних виконавських рішень та бачень, що можуть спонукати до експериментів із текстом, тембром та комунікацією із оркестром. Окремо описано використання кларнета Греснера у інтерпретаціях, який дозволяє виконувати композиції максимально автентично до першоджерела. У статті викладено велику кількість інтерпретацій та посилань на них, що вказує на гнучкість та варіативність даних композицій. Це в свою чергу дозволяє розвивати свободу творчості і шукати нові креативні рішення, опираючись на вже сформовану базу, яку формували провідні кларнетисти, як минулого так і сучасності.

Стаття має значний науковий та практичний внесок у розуміння і виконання музики Вебера. Вона буде корисною для кларнетистів, викладачів та всіх хто цікавиться кларнетовою музикою та питанням інтерпретації.

Ключові слова: інтерпретація, кларнет, К.М. Вебер, тембр, композиція.

Oleksandr TEREMKO,

orcid.org/0000-0001-9258-1049

PhD student at the Department of Music Ukrainian Studies and Folk-Instrumental Art
Educational and Research Institute of Arts of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University
(Ivano-Frankivsk, Ukraine) oleksandr.teremko.19@pnu.edu.ua

Petro KRUL,

orcid.org/0000-0003-3228-8232

Doctor of Arts, Professor,
Head of the Department of Performing Arts
Educational and Research Institute of Arts of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University
(Ivano-Frankivsk, Ukraine) petro.krul@pnu.edu.ua

INTERPRETATIONS OF K.M. WEBER'S COMPOSITIONS IN CLARINET PERFORMANCE

This article is devoted to the study of compositional interpretations of Carl Maria Weber in the context of clarinet performance. Attention is focused on the use of various aspect related to performance techniques, musical expression and stylistic features that characterize his music. The key features and details of performance are considered: articulation, phrasing, dynamics and tempo structure. The role that the performer should play in recreating the authentic style and aesthetics of the era in which the compositions were written is explored. Attention is paid to the issue of technical challenges faced by clarinetists. Various approaches and strategies are offered to overcome technical difficulties and achieve the appropriate level of skill/

The article includes an analysis of Weber's leading works for clarinet, such as the Clarinet Concerto Nos. 1 and 2, the Concertino, and the Grand Duo for clarinet and piano. A comparative analysis of different interpretations is carried out, highlighting the different approaches of famous clarinetists and their influence on the perception of Weber's music. Examples of non-standard performing solutions and visions are given, which can lead to experiments with the text, timbre and communication with the orchestra. The use of Gresner's clarinet in the interpretations is described separately, which allows performing the compositions as authentically as possible to the original source. The article contains a large number of interpretations and references to them, which indicates the flexibility and variability of these compositions. This, in turn, allows for the development of freedom of creativity and the search for new creative solutions based on the already established base formed by leading clarinetists, both past and present.

The article makes a significant scientific and practical contributions to the understanding and performance of Weber's music. It will be useful for clarinetists, teachers, and anyone interested in clarinet music and interpretations.

Key words: interpretation, clarinet, C.M. Weber, timbre, composition.

Постановка проблеми. Інтерпретація музичних творів є одним із найважливіших аспектів виконавського мистецтва. Та завданням кожного, чи це студент, чи вже досвідчений виконавець є зобразити твір не втративши його характеру та основної музичної думки, яку заклад у нього композитор. Це завдання є не з легких і вимагає великої кількості знань, навичок та вміння їх правильно застосовувати. Молодому студенту, який тільки починає опановувати усі нюанси виконавства доволі важко на перших етапах проявляти якісь власні бачення та експериментувати із музичним твором. З однієї сторони, це зв'язано із ще не достатньо сформованим музичним баченням, а з іншої не достатньою впевненістю у правоті своїх рішень. Тому, я вважаю є корисним під час розучування твору слухати та опиратись на уже відомі та популярні інтерпретації провідних музикантів світу. Це дозволяє побачити та почути ті деталі виконавства, які не завжди видно на перший погляд. Також варто зазначити, що кожна інтерпретація є унікальним суб'єктивним баченням і трактуванням, тому в цьому плані також хорошим є те, що молодий виконавець може вибрати для себе ту, яка йому особисто найбільше сподобалась. Тим більше, що у сучасному світі це стало доволі зручно та просто, адже популярні виконавці часто публікують свої виступи в різних соціальних мережах і не скористатись цією можливістю є не розумно.

Аналіз досліджень. Дослідження у такому фундаментальному напрямку як органологія, а саме інтерпретації в духовому виконавстві на

даний час є доволі активними. Багато музичних дослідників вивчають та аналізують різні способи виконання, включаючи різні аспекти, як історичний, еволюція інтерпретації, стиль виконання, темп, динаміку, артикуляцію, а також темброві особливості. Серед усього різномайття можна виділити роботу П.Ф. Круля «Темброві особливості інтерпретації мідних духових інструментів у оркестровій музиці XIX ст.» (Круль, 2017), також дослідження І.О. Грузіна «До питання інтерпретації саксофонних творів В. Рунчака» (Грузін, 2019) де досліджувались інтерпретації творів конкретного автора. Також питання інтерпретації та її різних аспектів досліджували О. Щолокова, Н. Барановська, О. Ляшенко, В. Крицький (Крицький, 1999), Д. Лісун та інші... Конкретніше питанням інтерпретації в кларнетовому виконавстві займався М. Barthelet (Barthelet, 2010). Їхні дослідження спрямовувались у більшій частині на розкриття важливості інтерпретації та особливостях інтерпретації на кларнеті, як технічних так і тембрових.

Метою даної статті є аналіз композиційних інтерпретацій Карл Марії Вебера у кларнетовому виконавстві. Розкрити звуковий образ кларнета та темброву драматургію у його композиторській творчості.

Виклад основного матеріалу. Інтерпретації творів Вебера в кларнетовому виконавстві потребують деяких особливостей. Кожен кларнетист має свої власні ідеї та підходи до виконання класичної музики, і це робить інтерпретацію його творів більш цікавою.

При виконанні творів Вебера кларнетист повинен звернути увагу на такі елементи, як темп, динаміку, артикуляцію, фразування та інтонацію. Він має бути здатен передати різні настрої та емоції, які вкладені в музику Вебера, від меланхолійних і сумних моментів до веселих і жвавих.

Виконання творів К.М. Вебера можуть відрізнятися від кларнетиста до кларнетиста, інтерпретуючого їх на основі своїх особистих музичних переконань та стилю виконання. Однак, я хочу навести деякі приклади цікавих інтерпритацій, які допоможуть молодим виконавцям зрозуміти їх характер та особливості.

Концерт для кларнету № 1 у виконанні Шведського кларнетиста та диригента Мартіна Фроста та Оркестру Тапіола Симфоньєтта звучить енергійно та динамічно у першій частині та рондо, де виконавець використовує відносно швидку темпову характеристику, відтворюючи ритмічну складність твору. Також він звертає увагу на деталі, такі як акценти та кульмінації, підсилюючи ефекти гри. На противагу у частині адажіо твір набуває витонченого та вишуканого характеру. Мартін Фрост використовує м'які тони та плавні переходи, щоб передати емоційну сутність твору, а оркестр підтримує цей настрій, створюючи спокійні гармонії та додавши свої ритмічні та гармонічні акценти (Martin Frost Official, 2017).

Дует для кларнету та фортепіано у виконанні цього ж кларнетиста Мартіна Фроста та піаністки Ван Юйдзя на фестивалі Тсінанадалі у Грузії 2019 р. звучить дуже емоційно та лірично. Фрост використовує дуже м'який та затемнений тон, підсилюючи романтичний настрій твору. Ван, у свою чергу, додає витонченості та глибину, дотримуючись ніжного темпу (Tsinandali Festival, 2020).

«Концертино» – це один з найвідоміших творів класичної музики для кларнету. Один із головних аспектів інтерпретації твору – це баланс між технікою та емоційністю. Виконавець повинен демонструвати свої високі технічні навички, але при цьому не повинен забувати про емоційну складову твору. Крім того, важливим є вибір темпів. Виконавець повинен дотримуватись темпів які відповідають стилю та ритміці твору, але при цьому має право на деяку свободу інтерпретації. Наприклад він може підсилити темп у динамічних та енергійних моментах твору, або навпаки, змінити темп у більш спокійних та ліричних місцях.

Однією із відомих виконавців «Концертино» Вебера є німецька кларнетистка Сабін Мейер, яка відома своїми динамічними та емоційними інтерпретаціями класичних творів. У її виконанні твір зазвичай звучить більш романтично,

з використанням широкого динамічного діапазону та інтенсивного використання вібрато, що надає музиці більшої емоційної виразності (SabineMeyer-Topic, 2015).

Інтерпретація Мартіна Фроста відрізняється оригінальністю та інтелектуальністю підходу. Його виконання виражає не лише віртуозність, але й музичну думку, що робить його виконання цього твору особливим (Martin Frost Official, 2017).

Даний твір посідає важливе місце і в моєму житті оскільки я часто виконував його на різних виступах. Тому з власного досвіду можу сказати, що він з першого погляду здається не складним оскільки майже всі технічні пасажи написані в до-мажорі і є доволі комфортними для виконання. Вся складність йде від інтонаційних моментів які спричинені різкими скачками звуків як наприклад із фа малої октави до ля другої на початку твору та інші. Дані переходи вимагають від виконавця доброго знання додаткових аплікатур для більш чистого інтонування. Також важливим нюансом є максимально легкий та делікатний початок звуків і фраз загалом, щоб не втратити той меланхолійний та мрійливий характер вступу. Ще одним із важливих деталей є динаміка якої продовж твору є багато і вона має властивість різко змінюватись із форте до піаніссімо.

В загальному інтерпретації даного твору є велика кількість і кожен може знайти саме ту яка буде йому до душі, або ж створити свою власну і неповторну.

Ще одним із популярних творів Вебера є Концерт для кларнета і оркестру № 2, який також має велику кількість інтерпретацій від знаменитих кларнетистів. Наприклад американський кларнетист Річард Штольтцман, відомий своїм драйвом та енергією в грі. У своїй інтерпретації Концерту № 2 він ставить акцент на ритмічну точність і використовує зміни темпу для передачі динаміки та емоційності твору (RichardStoltzman-Topic, 2015).

Майкл Колінс – англійський кларнетист, у своїй інтерпретації ставить акцент на злиття мелодії з оркестром, що створює гармонійне звучання (MichaelCollins-Topic, 2022).

Сабіна Мейер відома також інтерпретацією цього концерту в якій можна почути чисте і яскраве звучання кларнета, добре збалансоване з оркестром. Виконавець грає досить швидко, з енергією і напруженістю, що додає динаміки до виступу (SabineMeyer-Topic, 2017).

Мартін Фрост із оркестром Тапіола Симфоньєтта у своїй інтерпретації звучить менш яскраво, але дуже експресивно. Виконавець ставить багато акцентів на різних етапах твору,

роблячи його більш емоційно насиченим (Martin Frost Official, 2017).

Одним із цікавих виконань є інтерпретація Джуліана Блісса де можна почути більш яскраве та енергійне звучання кларнета, що дозволяє створити певну динаміку та напруженість. Виконавець також додає свій особистий стиль, змінюючи кілька нот у місцях для більшої експресивності (WIBC Firebird Honor Band, 2017).

Серед усього різномаття окремо хочу виділити одну із найскладніших видів інтерпретації, а саме виконання на старовинних інструментах. Даний вид є дуже цікавим та окрім усіх нюансів додає ще аутентичність виконанню та дозволяє слухачу почути твір таким, яким він був на початку свого створення. Якщо брати конкретно твори К.М. Вебера то вони писались для кларнета Генріха Греснера, відомого на той час майстра із Дрездена інструментами якого користувались більшість кларнетистів того періоду.

Уся складність таких інтерпретацій полягає в тому, що окрім усіх художніх аспектів додається ще й технічний. Даний інструмент є не досконалим у плані інтонації та вимагає від виконавця хороших знань аплікатури не тільки «відкритої», а й «перехресної». Хорошим прикладом такого виконавця є британська кларнетистка Емелі Ворґнінгтон яка професійно займається грою тільки на старовинних кларнетах, у її колекції є бароковий кларнет виготовлений за прототипом кларнета Деннера, також прототип кларнета Теодора Лотзе для якого писали перші твори Моцарт та Гайдн та класичний кларнет початку ХІХ ст. Генріха Греснера. Вона з великим успіхом виступає, її інтерпретації та особлива аутентичність користується популярністю серед слухачів.

Висновки. Інтерпретація композицій Карла Марії Вебера в кларнетовому виконавстві є склад-

ним і захоплюючим завданням для виконавця. Вебер був видатним композитором, чия музика виявляє велику експресію, технічну складність і багатозаровість. Правильна інтерпретація його творів допомагає розкрити всі нюанси музичного виразу, відтворити оригінальну ідею композитора та створити глибокий емоційний зв'язок з аудиторією. Одним з ключових аспектів інтерпретації Вебера є розуміння стилістичних особливостей його музики. Вебер був одним з провідних представників романтичної епохи, і його твори характеризуються драматичністю, емоційністю та фантастичними образами. Виконавець повинен добре знати музичну епоху, щоб правильно передати стиль Вебера і виконати його музику з відповідними фразуваннями, динамікою та виразністю. Технічна складність кларнетових партій у творах Вебера також вимагає від виконавця високого рівня майстерності. Кларнет є основним інструментом у багатьох його композиціях, і він вимагає від виконавця вміння виконувати швидкі технічні пасажі, високі ноти та гнучкі мелодії. Інтерпретація Вебера вимагає досконалості в технічному виконанні, щоб передати енергію та витонченість його музики. Крім того, інтерпретація Вебера потребує від виконавця власного тлумачення і виразності. Виконавець повинен мати власне бачення інтерпретації твору, зберігаючи при цьому повагу до оригінальної музичної ідеї композитора. Крім того, співпраця з іншими музикантами, зокрема піаністом або оркестром, також впливає на інтерпретацію музики Вебера. Взаємодія з партнерами у музичному виконанні може відкривати нові шари музичності, створювати діалог та збагачувати виконання. Злагоженість, спільна вдумливість та взаєморозуміння між виконавцями можуть створити неповторний музичний досвід для аудиторії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Круль, П. Ф. Темброві особливості інтерпретації мідних духових інструментів у оркестровій музиці ХІХ ст. *Paradigm of knowledge*. 2015. № 2(5).
2. Грузін, І. О. До питання інтерпретації саксофонних творів В. Рунчака (виконавський аспект). *Музикознавча думка Дніпропетровщини*. 2019. № 16. С 30–41.
3. Крицький, В. М. Формування умінь художньої інтерпретації у студентів музичних факультетів педагогічних закладів вищої освіти: автореф. дис. ... канд. педагогічних наук. : 13.00.01. Київ, 1999.
4. Barthelet, M., Guillemain, P., Kronland-Martinet, R., & Ystad, S. From clarinet control to timbre perception. *Acta Acustica united with Acustica*, 2010. № 96(4), P 678–689.
5. Martin Frost Official. Clarinet Concerto No. 1 in F Minor, Op. 73, J. 114: I. Allegro. URL: https://www.youtube.com/watch?v=4EgHQHJoPzk&ab_channel=MartinFr%C3%B6st-Topic (дата звернення: 16.06.2023).
6. Martin Frost Official. Clarinet Concerto No. 1 in F Minor, Op. 73, J. 114: II. Adagiomanontropo. URL: https://www.youtube.com/watch?v=0Lo3UH_5YkY&ab_channel=MartinFr%C3%B6st-Topic (дата звернення: 16.06.2023).
7. Martin Frost Official. Clarinet Concerto No. 1 in F Minor, Op. 73, J. 114: III. Rondo. Allegretto. URL: https://www.youtube.com/watch?v=YqBUzEaDzU&ab_channel=MartinFr%C3%B6st-Topic (дата звернення: 16.06.2023).
8. Tsinandali Festival. Tsinandali Festival 2019 | Yuja Wang & Martin Frost. URL: https://www.youtube.com/watch?v=gsSCVPrMII8&ab_channel=TsinandaliFestival (дата звернення: 16.06.2023).

9. SabineMeyer-Topic. Concertino in E flat, J. 109 (Op. 26): I: Adagio ma non troppo. URL: https://www.youtube.com/watch?v=TXw67qIFggs&ab_channel=SabineMeyer-Topic (дата звернення: 16.06.2023).
10. SabineMeyer-Topic. Concertino in E flat, J. 109 (Op. 26): II: Andante-. URL: https://www.youtube.com/watch?v=K4BDSqS8I5w&ab_channel=SabineMeyer-Topic (дата звернення: 16.06.2023).
11. SabineMeyer-Topic. Concertino in E flat, J. 109 (Op. 26): III: Rondo (Allegretto). URL: https://www.youtube.com/watch?v=2059bA3mMWk&list=OLAK5uy_nyghor4A8H8lpjQVMQ85wWe6LTLIPCUQ&index=6&ab_channel=SabineMeyer-Topic (дата звернення: 16.06.2023).
12. Martin Frost Official. Concertino for Clarinet & Orchestra in E-Flat Major, Op. 26. J. 109:ClarinetConcertinoInC. URL: https://www.youtube.com/watch?v=YfiUCFGCNXE&ab_channel=MartinFr%C3%B6st-Topic (дата звернення: 16.06.2023).
13. RichardStoltzman-Topic. Clarinet Concerto No.2 in E-Flat Major, Op. 74, J. 155: I. Allegro. URL: https://www.youtube.com/watch?v=XqEdwpeGq_4&ab_channel=RichardStoltzman-Topic (дата звернення: 16.06.2023).
14. RichardStoltzman-Topic. Clarinet Concerto No.2 in E-Flat Major, Op. 74, J. 155:II.Romanza:Andante.Recitativo. URL: https://www.youtube.com/watch?v=Kuhxf5Pg49A&ab_channel=RichardStoltzman-Topic (дата звернення: 16.06.2023).
15. RichardStoltzman-Topic. Clarinet Concerto No. 2 in E-Flat Major, Op. 74, J. 155: III. Alla polacca. URL: https://www.youtube.com/watch?v=GWVVOeuvsPA&ab_channel=RichardStoltzman-Topic (дата звернення: 16.06.2023).
16. MichaelCollins-Topic. Clarinet Concerto No. 2 in E-Flat Major, Op. 74, J. 118: I. Allegro. URL: https://www.youtube.com/watch?v=TBEEe0Bn7OA&ab_channel=MichaelCollins-Topic (дата звернення: 16.06.2023).
17. MichaelCollins-Topic. Clarinet Concerto No. 2 in E-Flat Major, Op. 74, J. 118: II. Andantecomoto. URL: https://www.youtube.com/watch?v=floor9I7Xi4&ab_channel=MichaelCollins-Topic (дата звернення: 16.06.2023).
18. MichaelCollins-Topic. Clarinet Concerto No. 2 in E-Flat Major, Op. 74, J. 118: III. AllaPolacca. URL: https://www.youtube.com/watch?v=l6BASLLsEvs&ab_channel=MichaelCollins-Topic (дата звернення: 16.06.2023).
19. SabineMeyer-Topic. Clarinet Concerto No. 2 in E-Flat Major, Op. 74: I: Allegro. URL: https://www.youtube.com/watch?v=tBadekO_TyU&list=OLAK5uy_nyghor4A8H8lpjQVMQ85wWe6LTLIPCUQ&index=8&ab_channel=SabineMeyer-Topic (дата звернення: 16.06.2023).
20. SabineMeyer-Topic. Clarinet Concerto No. 2 in E-Flat Major, Op. 74: II: Romanza:Andante. URL: https://www.youtube.com/watch?v=hJQXOU_9VhA&list=OLAK5uy_nyghor4A8H8lpjQVMQ85wWe6LTLIPCUQ&index=9&ab_channel=SabineMeyer-Topic (дата звернення: 16.06.2023).
21. SabineMeyer-Topic. Clarinet Concerto No. 2 in E-Flat Major, Op. 74: III: Alla polacca. URL: https://www.youtube.com/watch?v=5GDTgOPZFsQ&list=OLAK5uy_nyghor4A8H8lpjQVMQ85wWe6LTLIPCUQ&index=9&ab_channel=SabineMeyer-Topic (дата звернення: 16.06.2023).
22. Martin Frost Official. Clarinet Concerto No. 2 in E-Flat Major, Op. 74, J. 118: I. Allegro. URL: https://www.youtube.com/watch?v=sFNwLu3uFs&ab_channel=MartinFr%C3%B6st-Topic (дата звернення: 16.06.2023).
23. Martin Frost Official. Clarinet Concerto No. 2 in E-Flat Major, Op. 74, J. 118: II: Romanza:Andante. URL: https://www.youtube.com/watch?v=lwrXEZYvKIM&ab_channel=MartinFr%C3%B6st-Topic (дата звернення: 16.06.2023).
24. Martin Frost Official. Clarinet Concerto No. 2 in E-Flat Major, Op. 74, J. 118: III: Alla polacca. URL: https://www.youtube.com/watch?v=IMAqEtI82xY&ab_channel=MartinFr%C3%B6st-Topic (дата звернення: 16.06.2023).
25. 2017 WIBC Firebird Honor Band: Clarinet Concerto No 2 in Eb Major by C.M. Weber_III. URL: https://www.youtube.com/watch?v=pI1cad4c6bI&ab_channel=MatthewLasala (дата звернення: 16.06.2023).

REFERENCES

1. Krul P. F. (2015). Tembroyi osoblyvosti interpretatsii midnykh dukhovnykh instrumentiv u orkestronii muzytsi XIX stolittia.[Timbre peculiarities of brass wind instruments interpretation in orchestral music of XIX century] Paradigm of knowledge, № 2 (5). [in Ukrainian]
2. Hruzyn, I. O. (2019). Do pytannia interpretatsii saksofonnykh tvoriv V. Runchaka (vykonavskyi aspekt). [To the question about the interpretation of saxophone compositions by V. Runchak (performing aspect)]. Muzykoznavcha dumka Dni-propetrovshchyny, № 16, S 30-41. [in Ukrainian]
3. Krytskyi, V. M. (1999). Formuvannia uminnia khudozhnoi interpretatsii u studentiv muzychnykh fakultetiv pedahohichnykh zakladiv vyshchoi osvity. [Formation of Artistic Interpretation Skills in Students of Music Faculties of Pedagogical Higher Education Institutions] avtoref. dys. ... kand. pedahohichnykh nauk : 13.00.01 Kyiv.[in Ukrainian]
4. Barthes, M., Guillemain, P., Kronland-Martinet, R., & Ystad, S. (2010). From clarinet control to timbre perception. *Acta Acustica united with Acustica*, 96(4), P. 678–689.
5. Martin Frost Official (2017), Clarinet Concerto No. 1 in F Minor, Op. 73, J. 114: I. Allegro. URL: https://www.youtube.com/watch?v=4EgHQHJoPzk&ab_channel=MartinFr%C3%B6st-Topic
6. Martin Frost Official (2017), Clarinet Concerto No. 1 in F Minor, Op. 73, J. 114: II. Adagio ma non troppo. URL: https://www.youtube.com/watch?v=0Lo3UH_5YkY&ab_channel=MartinFr%C3%B6st-Topic
7. Martin Frost Official (2017), Clarinet Concerto No. 1 in F Minor, Op. 73, J. 114: III.Rondo.Allegretto. URL: https://www.youtube.com/watch?v=YqBUzEaDzU&ab_channel=MartinFr%C3%B6st-Topic
8. Tsinandali Festival (2020), Tsinandali Festival 2019 | Yuja Wang & Martin Frost. URL: https://www.youtube.com/watch?v=gsSCVPrMII8&ab_channel=TsinandaliFestival

9. SabineMeyer-Topic (2015), Concertino in E flat, J. 109 (Op. 26): I: Adagio ma non troppo. URL: https://www.youtube.com/watch?v=TXw67qIFggs&ab_channel=SabineMeyer-Topic
10. SabineMeyer-Topic (2015), Concertino in E flat, J. 109 (Op. 26): II: Andante-. URL: https://www.youtube.com/watch?v=K4BDSqS8I5w&ab_channel=SabineMeyer-Topic
11. SabineMeyer-Topic (2015), Concertino in E flat, J. 109 (Op. 26): III: Rondo (Allegretto). URL: https://www.youtube.com/watch?v=2059bA3mMWk&list=OLAK5uy_nyghor4A8H8lpjqiVMQ85wWe6LTLIPCUQ&index=6&ab_channel=SabineMeyer-Topic
12. MartinFrostOfficial (2017), Concertino for Clarinet & Orchestra in E-Flat Major, Op. 26. J. 109: Clarinet Concertino In C... URL: https://www.youtube.com/watch?v=YfiUCFGCNXE&ab_channel=MartinFr%C3%B6st-Topic
13. RichardStoltzman-Topic (2015), Clarinet Concerto No. 2 in E-Flat Major, Op. 74, J. 155: I. Allegro. URL: https://www.youtube.com/watch?v=XqEdwpeGq_4&ab_channel=RichardStoltzman-Topic
14. RichardStoltzman-Topic (2015), Clarinet Concerto No. 2 in E-Flat Major, Op. 74, J. 155: II. Romanza: Andante. Recitativo. URL: https://www.youtube.com/watch?v=Kuhxf5Pg49A&ab_channel=RichardStoltzman-Topic
15. RichardStoltzman-Topic (2015), Clarinet Concerto No. 2 in E-Flat Major, Op. 74, J. 155: III. Allapolacca. URL: https://www.youtube.com/watch?v=GWVVOeuvsPA&ab_channel=RichardStoltzman-Topic
16. MichaelCollins-Topic (2022), Clarinet Concerto No. 2 in E-Flat Major, Op. 74, J. 118: I. Allegro. URL: https://www.youtube.com/watch?v=TBEEe0Bn7OA&ab_channel=MichaelCollins-Topic
17. MichaelCollins-Topic (2022), Clarinet Concerto No.2 in E-Flat Major, Op. 74, J. 118: II. Andante con moto. URL: https://www.youtube.com/watch?v=_flor9l7Xi4&ab_channel=MichaelCollins-Topic
18. MichaelCollins-Topic (2022), Clarinet Concerto No. 2 in E-Flat Major, Op. 74, J. 118: III. Alla Polacca. URL: https://www.youtube.com/watch?v=l6BASLLsEvs&ab_channel=MichaelCollins-Topic
19. SabineMeyer-Topic (2017), Clarinet Concerto No. 2 in E-Flat Major, Op. 74: I: Allegro. URL: https://www.youtube.com/watch?v=tBadekO_TyU&list=OLAK5uy_nyghor4A8H8lpjqiVMQ85wWe6LTLIPCUQ&index=8&ab_channel=SabineMeyer-Topic
20. SabineMeyer-Topic (2017), Clarinet Concerto No. 2 in E-Flat Major, Op. 74: II: Romanza: Andante. URL: https://www.youtube.com/watch?v=hJQXOU_9VhA&list=OLAK5uy_nyghor4A8H8lpjqiVMQ85wWe6LTLIPCUQ&index=9&ab_channel=SabineMeyer-Topic
21. SabineMeyer-Topic (2017), Clarinet Concerto No. 2 in E-Flat Major, Op. 74: III: Alla polacca. URL: https://www.youtube.com/watch?v=5GDTgOPZFsQ&list=OLAK5uy_nyghor4A8H8lpjqiVMQ85wWe6LTLIPCUQ&index=9&ab_channel=SabineMeyer-Topic
22. Martin Frost Official (2017), Clarinet Concerto No. 2 in E-Flat Major, Op. 74, J. 118: I. Allegro. URL: https://www.youtube.com/watch?v=sFNwLu3uFs&ab_channel=MartinFr%C3%B6st-Topic
23. Martin Frost Official (2017), Clarinet Concerto No. 2 in E-Flat Major, Op. 74, J. 118: II: Romanza: Andante. URL: https://www.youtube.com/watch?v=lwrXEZYvKIM&ab_channel=MartinFr%C3%B6st-Topic
24. Martin Frost Official (2017), Clarinet Concerto No. 2 in E-Flat Major, Op. 74, J. 118: III: Allapolacca. URL: https://www.youtube.com/watch?v=IMaqEtl82xY&ab_channel=MartinFr%C3%B6st-Topic
25. Julian Bliss (2017), 2017 WIBC Firebird Honor Band: Clarinet Concerto No 2 in Eb Major by C.M. von Weber III. URL: https://www.youtube.com/watch?v=pI1cad4c6bI&ab_channel=MatthewLasala